

VU Research Portal

Irakezen, rechters en de minister

Spijkerboer, T.P.

published in
Nederlands Juristenblad
2011

document version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)
Spijkerboer, T. P. (2011). Irakezen, rechters en de minister. *Nederlands Juristenblad*, 86(1), 35-37.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:
vuresearchportal.ub@vu.nl

ZOEKEN ABONNEREN ADVERTEREN COLOFON CONTACT VOOR AUTEURS OVER NJB HELP

INFO

HOME

LAATSTE AFLEVERING

COLUMN

AGENDA

VACATURES

WEBLOG

ARTIKELN / ARCHIEF

KRONIEKEN

RECHTSPRAAK

WETGEVING

NIEUWS

ACTUELE DOCUMENTEN

PDF EDITIE

ZOEKEN IN WEBSITE

Irakezen, rechters en de minister

Een voorbeeld van wat ons in het migratierecht in 2011 gaat bezighouden, werd door de nieuwe Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie geleverd bij de uitzetting van Irakezen, waarover ook in de media al werd bericht.

Wat gebeurde er? Bij brief van 22 oktober 2010 stelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de Nederlandse regering ervan op de hoogte dat de President een voorlopige voorziening zal treffen, die strekt tot een verbod van uitzetting tot nader order, in zaken van afgewezen Irakese asielzoekers naar Bagdad. Redengevend hiervoor is, aldus de brief, het stijgende aantal verzoeken van afgewezen Irakese asielzoekers om een voorlopige voorziening, en de berichten over de verslechterende situatie in Bagdad en andere provincies in Irak. Daarbij is acht geslagen op de zorgen van UNHCR met betrekking tot de veiligheid van terugkerende Irakezen.²

Een aldus geformuleerde brief van het Hof heeft in het Nederlandse recht een specifieke betekenis. In het begin van 2004 trof de President van het Hof een serie voorlopige voorzieningen in Somalische zaken. Minister Verdonk zette de uitzetting van afgewezen Somalische asielzoekers echter door, tenzij er een voorlopige voorziening was getroffen. De Afdeling bestuursrechtspraak maakte uit dat deze niet gemotiveerde Straatsburgse voorlopige voorzieningen geen betekenis hadden voor de beoordeling van andere Somalische zaken. Bij gebreke van een motivering kon immers niet worden bepaald wat redengevend was geweest voor het treffen van de voorlopige voorziening.³ De Afdeling vond echter dat latere, wel gemotiveerde, Straatsburgse voorlopige voorzieningen wel in de weg stonden aan verwijdering van Somaliërs die, kort gezegd, onder de gegeven motivering vielen.⁴ Het ging om motiveringen van dezelfde aard als die nu in de Irakese zaken, en eerder in Tamil-zaken en Griekenland-Dublin-zaken (zie noot 2). Onthouden we dus: als de President van het EHRM voorlopige voorzieningen treft, en daarvoor een motivering geeft, staat dat volgens vaste jurisprudentie van de Nederlandse bestuursrechter in de weg aan verwijdering van asielzoekers die materieel onder die motivering vallen.

De brief van 22 oktober 2010 van de President van het Hof aan de Nederlandse regering is een brief die niet in een bepaalde zaak is geschreven. Het is dus, strikt genomen, niet een gemotiveerde Straatsburgse voorlopige voorziening. Maar onmiskenbaar wordt met die brief een motivering gegeven voor reeds getroffen voorlopige voorzieningen in Irakese zaken, en wordt aangekondigd dat in vergelijkbare toekomstige zaken ook een voorlopige voorziening zal worden getroffen.⁵

Op maandag 1 november is er bij de Voorzitter van de Afdeling een zitting in een Irakese zaak, die draait om uitzetting naar Bagdad. De gemachtigde van de minister bracht niet uit eigen beweging de brief van 22 oktober ter sprake. De brief had de Voorzitter echter al wel langs andere weg (namelijk via het Ministerie van Buitenlandse Zaken) bereikt. De Voorzitter bracht hem zelf ter sprake. In de uitspraak van 2 november⁶ geeft de Voorzitter de inhoud van de brief weer, en vermeldt dat, gelet op het voorgaande, de voorlopige voorziening wordt toegewezen. Dat past in de in 2004 uitgezette lijn: de onderhavige zaak valt onder de motivering van eerder door de Straatsburgse President getroffen voorlopige voorzieningen, dus wordt de uitzetting door de nationale rechter opgeschort.

Tijdens het vragenuurtje op 2 november 2010 geeft minister Leers het standpunt van de President van het EHRM onjuist weer. Hij beweert dat het Hof 'wel of niet zal besluiten' om voorlopige voorzieningen te treffen.⁷ Het Hof had nu juist aangegeven dat dat steeds zal gebeuren. Voor 3 november voorziene uitzettingen wil de minister doorzetten, voor zover het niet om mensen gaat voor wie de President een voorlopige voorziening heeft getroffen.⁸

Later die middag wordt er een spoeddebat gehouden. De minister verklaart daar dat het Hof voorlopige voorzieningen afkondigt voor individuele gevallen, als die aan de orde zijn. "Dat zijn uitspraken die op het individu gericht zijn en die niet verder zijn gemotiveerd. Zij kunnen niet worden aangemerkt als generiek beleid."⁹ Weer onjuist. Er is immers wel een motivering, en het Hof heeft wel degelijk een algemene gedragslijn aangekondigd. Tijdens het spoeddebat zal de minister bovendien op de hoogte zijn geweest van de uitspraak van de Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak, die meende dat er een voor algemene toepassing bruikbare Straatsburgse lijn was.

Na afloop van het debat worden twee moties, waarin de regering wordt verzocht de uitzetting van Irakezen voorlopig op te schorten, door de Tweede Kamer verworpen. De leden van de PVV-fractie roffelen op hun bankjes.

Kennelijk benadert een asieladvocaat op 2 november het Hof met de mededeling dat hij of zij niet in staat is contact te krijgen met vijftien à dertig uit te zetten Irakezen. De President van het Hof ziet daarin aanleiding om diezelfde avond bij wijze van voorlopige voorziening te stellen dat afgewezen Irakese asielzoekers tot 24 november 2010 niet naar Bagdad mogen worden verwijderd. Dit wordt in een brief van 3 november vastgelegd.¹⁰ De minister schort nu wel de verwijdering van Irakezen op.

In een spoeddebat van 4 november herhaalt de minister dat de brief van 22 oktober individuele gevallen betrof, niet collectief was en evenmin bindend. "Zo staat het in die brief."¹¹ De minister stelt weer dat de brief niet gemotiveerd is en geen generieke werking heeft. Het is, aldus de minister, een voorankondiging van een handelwijze van het Hof in procedures die individuele vreemdelingen kunnen inzetten. "Het is niet aan mij om op dergelijke verzoeken vooruit te lopen of om op de stoel van het Hof te gaan zitten."¹²

De minister merkt verder op dat het Hof niet heeft opgetreden tegen het Verenigd Koninkrijk en Zweden, die enkele dagen na de brief van 22 oktober afgewezen Irakese asielzoekers naar Bagdad verwijderden.¹³ Of daar ook door advocaten bij het Hof aan de bel is getrokken, is mij niet bekend.

Analyse

In 2004 hebben de Straatsburgse President en de Afdeling onderling uitgediscussieerd wanneer een Straatsburgse voorlopige voorziening voor de Nederlandse rechter aanleiding is om in vergelijkbare gevallen de uitzetting te blokkeren. Dat leidde er uiteindelijk toe dat de minister, zonder tussenkomst van het EHRM of de Nederlandse rechter, de uitzetting van vreemdelingen die onder de motivering van een Straatsburgse voorlopige voorziening vielen, opschortte. Het EHRM zal gemeend hebben met de brief van 22 oktober dat mechanisme in werking te stellen. De minister weigerde echter te beseffen dat dit het soort motivering van een Straatsburgse voorlopige voorziening was dat, als gevolg van vaste

Afdelingsjurisprudentie, tot opschorting van verwijdering in vergelijkbare gevallen moet leiden.¹⁴ En omdat de motivering in een alleen aan de Nederlandse regering gerichte brief gegeven was (niet in een individuele zaak, dus buiten het zicht van de advocatuur), meende hij kennelijk daar mee te kunnen weggomen. De minister blijft, ook nadat de Voorzitter van de Afdeling op 2 november een voorlopige voorziening heeft getroffen, beweren dat de President van het EHRM geen voor bredere toepassing vatbare motivering heeft gegeven. Dat is opmerkelijk omdat de voorlopige voorziening van de Voorzitter wel gebaseerd is op de veronderstelling dat gemotiveerde voorlopige voorzieningen van de President van het Hof doorslaggevend zijn voor vergelijkbare zaken. Op 4 november blijft de minister bij zijn standpunt. Gezien de eerdere ontwikkelingen rond de uitzetting van Somaliërs in 2004, Tamilen in 2007/2008 en asielzoekers naar Griekenland eerder dit jaar, is de suggestie van de minister aan de Tweede Kamer dat de brief van 22 oktober 2010 een nieuw verschijnsel was (en dat wordt in de brief van 4 november herhaald), volstrekt onjuist. Deze weigerachtige opstelling van de minister plaatste het EHRM voor een dilemma. De algemeen geformuleerde voorlopige voorziening van 2 november, vastgelegd in de brief van 3 november, is een monsterricht. Het Hof geeft immers een uitzettingsverbod buiten een lopende klachtprocedure om. Er zijn weliswaar klachten, maar de rechter neemt hier wel erg veel vrijheid. Zat er voor het Hof iets anders op? Het werd geconfronteerd met een verdragspartij die probeerde onder de doorwerking van internationaal recht in de nationale rechtsorde uit te komen. Het EHRM wil toch wel graag dat verdragspartijen doen wat er gezegd wordt, en daar heeft het Hof weer een punt.

Rechtspraak - nationaal of internationaal, dat doet er niet zo veel toe - werkt alleen goed als de betrokken partijen zich loyaal opstellen, en bereid zijn te doen wat de rechter zegt. Het is niet problematisch (en soms zelfs erg opwindend) als zij bij vlagen scherp aan de wind varen, en proberen de rechter de door hen gewenste kant op te blazen. Maar hier zien we iets anders. De minister doet alsof zijn neus bloedt, probeert zich onder de Afdelingsrechtspraak over Straatsburgse voorlopige voorzieningen uit te wurmen, meldt in de Tweede Kamer tot drie keer toe iets wat op een tentamen niet goed gerekend zou kunnen worden, en gaat pas door de bocht als Straatsburg een paardenmiddel inzet. Dit was - op mijn vakgebied - de echte regeringsverklaring. De missie bestaat uit een deloyale houding ten opzichte van nationale en internationale rechters, en ondergraving van het internationale recht.

Postscriptum

Bij fax van 24 november 2010 aan de advocaten van Irakezen voor wie een Straatsburgse voorlopige voorziening geldt¹⁵ liet de President van het Hof weten dat alle verwijderingen naar Irak op individuele basis bekeken zullen worden. Daarom worden alle voorlopige voorzieningen opnieuw bekeken. Of het glas half vol is (Vluchtelingenwerk: Hof verlengt interim measures - immers, zolang de voorlopige voorzieningen nog niet opnieuw bekeken zijn, gelden ze nog) of half leeg (minister: de generieke aanpak is van tafel, er wordt individueel gekeken, we gaan weer uitzetten), is een kwestie van perspectief.

Thomas Spijkerboer

Prof. mr. T.P. Spijkerboer is hoogleraar migratierecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam en medewerker van dit blad.

2. [\[Terug\]](#)

Brief EHRM aan Nederland 22 oktober 2010, bron: Migratieweb ve10001892. Een brief als deze is niet uniek, vgl. o.a. de brieven van het Hof aan het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk 22 oktober 2007 met betrekking tot de verwijdering van afgewezen Tamil-asielzoekers, bron: Vluchtweb; en de brief (wel in een individuele zaak) van het Hof 730 september 2010 aan Nederland met betrekking tot de overdracht van asielzoekers aan Griekenland op grond van het Dublinsysteem, bron: Migratieweb ve10001785; zie voor een reactie van de minister Kamerstukken II 2010/11, 19 637, 1363.

3. [\[Terug\]](#)

ABRvS 19 maart 2004, JV 2004/200; ABRvS 4 april 2004, NAV 2004/127.

4. [\[Terug\]](#)

ABRvS 28 mei 2004, JV 2004/278; ABRvS 17 december 2004, JV 2005/70.

5. [\[Terug\]](#)

Zo'n brief is dus vergelijkbaar met de brief die de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State deed uitgaan over Griekenland-Dublin-zaken.

Brief van de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak aan de Staatssecretaris van Justitie d.d. 3 september 2010; gelijkluidende mededeling van de Raad van State 3september2010, www.raadvanstate.nl/agenda/mededelingen/?status=dag&datum_dag=3&datum_maand=9&datum_jaar=2010, geraadpleegd 14 november 2010.

6. [\[Terug\]](#)

ABRvS (vz.) 20 november 2010, nr. 201010213/3/V1.

7. [\[Terug\]](#)

TK 16, Vragenuur, 2 november 2010, p. 6-7.

8. [\[Terug\]](#)

TK 16, Vragenuur, 2 november 2010, p. 7.

9. [\[Terug\]](#)

TK 16, spoeddebat over de voorgenomen groepsuitzetting van Irakezen op 3 november 2010, 2 november 2010, p. 22.

10. [\[Terug\]](#)

Brief EHRM 3 november 2010 naar aanleiding van interim measure 2 november 2010 over niet uitzetten naar Irak t/m 24 november 2010, bron: Migratieweb ve1000193.

11. [\[Terug\]](#)

TK 18, spoeddebat over uitzettingen van uitgeprocedeerde asielzoekers naar Irak, 4 november 2010, p. 89.

12. [\[Terug\]](#)

Idem.

13. [\[Terug\]](#)

Idem.

14. [\[Terug\]](#)

In die zin ook de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 4 november 2010, kenmerk 5646985/10, nog niet als Kamerstuk gepubliceerd.

Deze brief is eens temeer relevant, omdat we een nieuwbakken minister in een debat nog wel wat kunnen vergeven, zelfs als hij bij drie verschillende gelegenheden in een week onjuiste informatie geeft. Wat in brieven staat, moet echter toch wel gewoon kloppen.

15. [\[Terug\]](#)

Bron: Vluchtweb.

Artikel	[Irakezen, rechters en de minister]
Auteur	[Spilkerboer, T.P.]
Rechtsgebied	[vreemdelingenrecht]
Trefwoord	[Vreemdeling Uitzetting] [Irak] [Vreemdeling Beleid]
Vindplaats	[2011/17]

© Kluwer 2012